

SANGINJOEN LUONNONSUOJELUALUE

→ 2030 ←

Sisällysluettelo

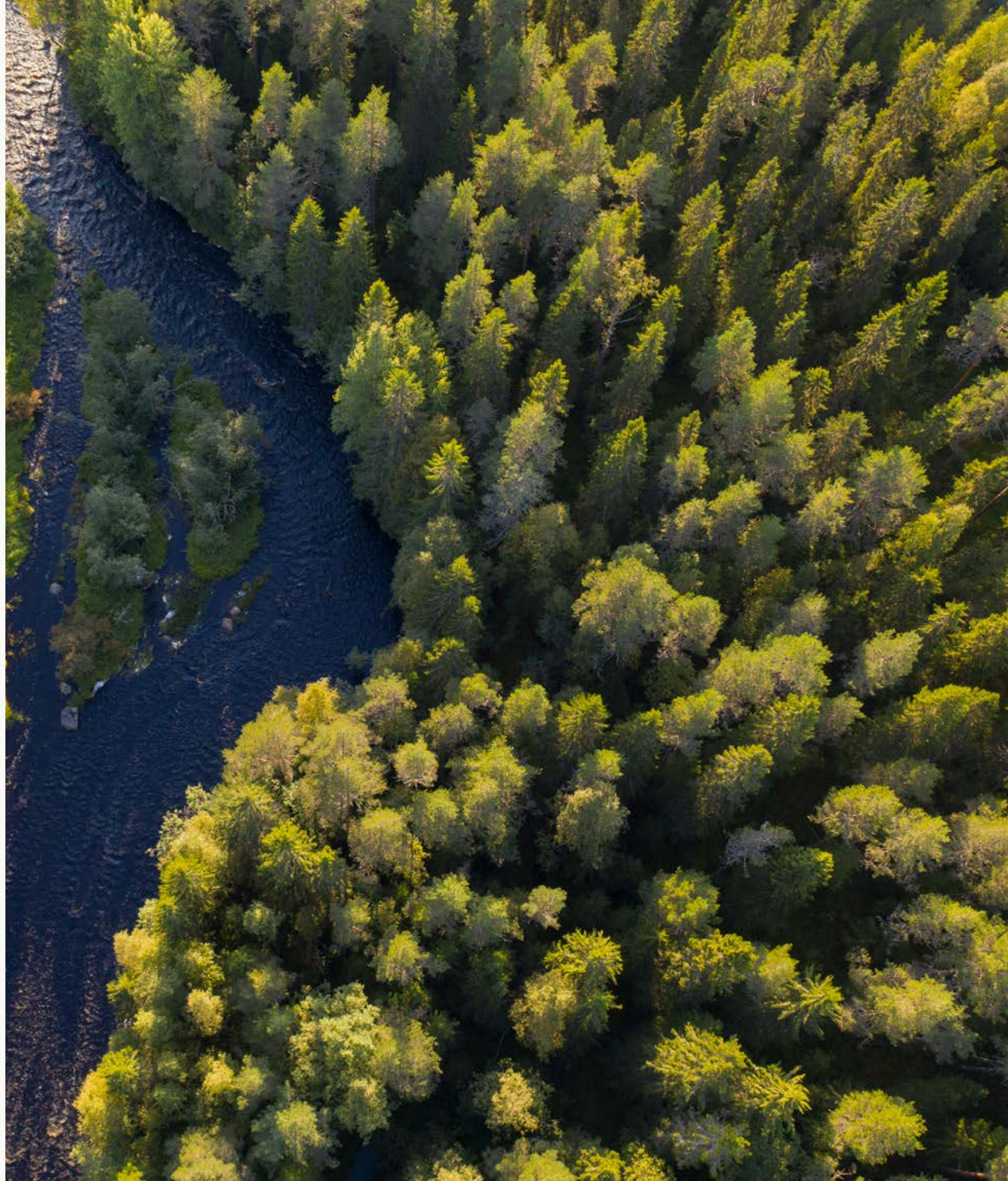
Sanginjoen luonnonsuojelualue 2030: tiivistelmä	3
Johdanto	4
1. Nykytila	5
1.1 Sanginjoen Ulkometsän suojeluhistoria	6
1.2 Luonto ja kulttuurihistoria	7
1.3 Palvelurakenteet ja reitit	9
1.4 Käyttö ja toimijat	11
1.5 Nelikenttäanalyysi	13
2. Sanginjoen kehittämis-suunnitelma 2022-2030	14
2.1 Teemallinen viitekehys	15
2.2 Missio	16
2.2 Visio	17
2.3 Strategiset tavoitteet	18
2.4 Luonnonsuojelun ja ennallistamisen toimenpiteet	22
2.5 Virkistyskäytön kehittämisen toimenpiteet ja vyöhykkeet	26
2.6 Toimenpiteiden rahoitustarpeet	36
2.7 Brändi	41
2.8 Asiakaspalvelu ja viestintä	44
2.9 Toteutuksen varmistaminen	45

Kirjoittajat: Ulla Matturi, Marjo Remes

Valokuvat: Harri Tarvainen, Mika Honkalinna,
Ulla Matturi, Joni Partanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Hanna Keränen

ISBN (pdf) 978-952-377-026-3
Metsähallitus, Vantaa, 2021

Sanginjoen luonnonsuojelualue 2030: tiivistelmä

Missio:

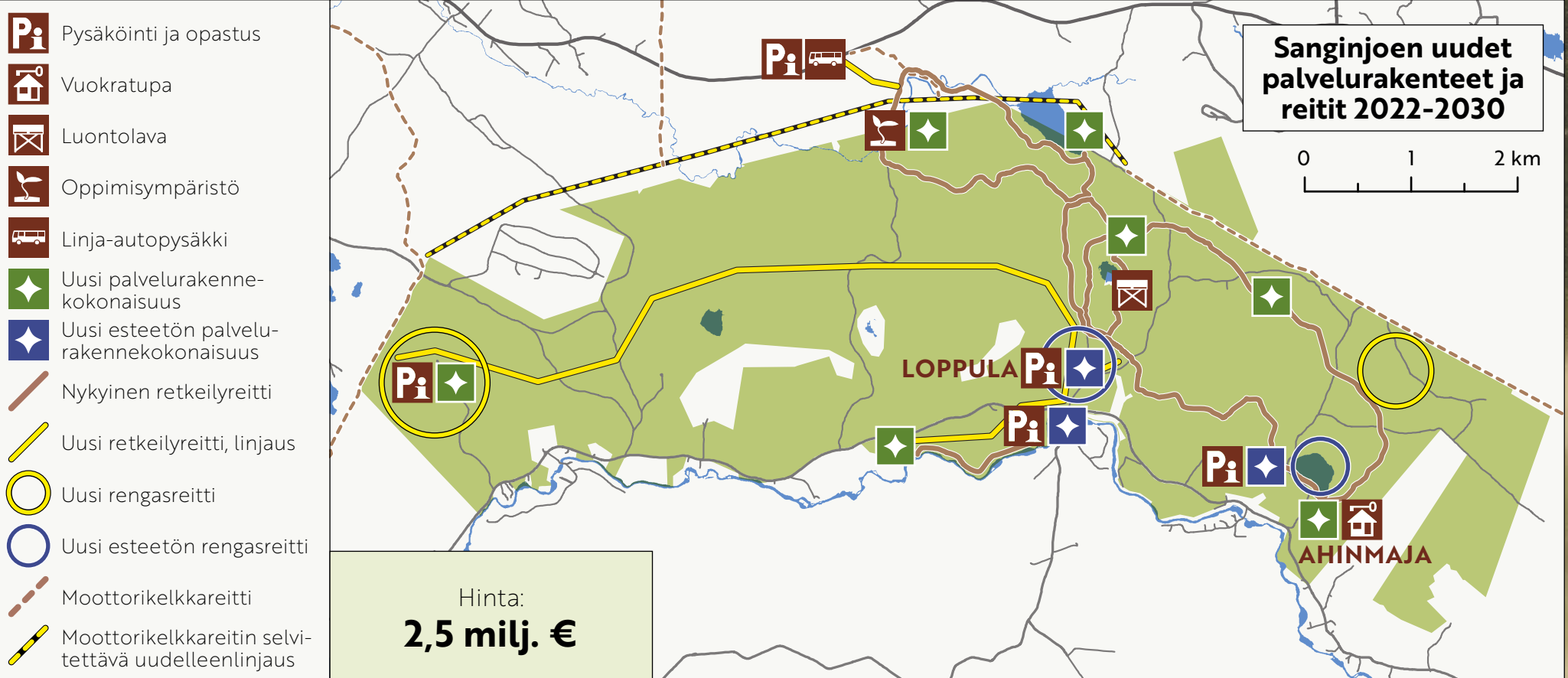
Sanginjoen luonnonsuojelualue on saavutettava, metsäinen lähiluontokohde, jossa luontokokemus on yhdenvertainen oikeus. Sanginjoella luonnon kokeminen ja oppiminen edistävät luontosuhteen rakentumista ja palautumista sekä luonnonsuojelutyötä.

Tavoitteet:

- Turvallinen lähiluontokohde
- Ympäristökasvatuksen ja yhdenvertaisuuden mallikohde
- Hyvinvointia tuottava, uudistavan luontomatkailun ja kulttuuritoiminnan mahdollistava virkistysalue
- Suojelutyön ja ennallistamisen näyteikkuna

Asiakaslupaus:

Turvallinen, helposti saavutettava Oulun lähellä sijaitseva metsäinen luonnonsuojelualue, missä voi piipahtaa tulistelemassa ympäri vuoden tai tutustua metsäluontoon yöpymällä Oulun seudun hienoimmilla taukopaikoilla.

Johdanto

Vuonna 2020 Oulun kaupunki perusti omistamaansa Sanginjoen ulkometsään yksityisen luonnonsuojelualueen, jolla suojeltiin vajaa puolet alueesta. Vuoden 2021 alussa kaupunki myi suojelemattoman osan ulkometsää Koneen Säätiölle, joka lahjoitti sen valtion omistukseen ja Metsähallituksen Luontopalvelujen hallintaan suojelutarkoituksiin. Lahjan antajan toiveena oli, että lahjan kohteena olevasta alueesta perustettaisiin luonnonsuojelulain mukainen kansallispuisto. Lahjoituksen yhteydessä huhtikuussa 2021 kaupunki myi vuonna 2020 perustetun suojelualueen Luontopalveluille.

Pohjanmaan-Kainuun Luontopalvelut käynnisti toukokuussa 2021 Sanginjoki 2030 -projektin, jonka tarkoituksena oli määritellä alueen hoidolle ja kehittämiselle yhteinen päämäärä sekä tunnistaa alueen toimijat ja asiakastarpeet. Lyhyen aikavälin tavoitteena oli taata, että virkistyskäytön palvelut toimivat häiriöttä ja toimet asiakaskokemuksen kehittämiseksi on muuttuneessa omistustilaneessa tunnistettu. Pitkän aikavälin kehittämistarpeet on pyritty tunnistamaan ja vaiheistamaan kehittämissuunnitelmaan, joka on koottu vahvasti osallistaen sekä alueen käyttäjiä että muita toimijoita.

Maptionnaire-kävijäkysely toteutettiin kesällä 2021. Sen avulla kerättiin tietoa alueen saavutet-

tavuudesta, harrastusmahdollisuuksien ja palvelujen kehittämistä sekä luonnosta ja historiasta. Sanginjoen luonnonsuojelualueelle tullaan metsäluonnon, luontoharrastusten ja rauhallisuuden vuoksi ja erityisesti siksi että alue sijaitsee lähellä Oulua. Eniten huolta aiheuttivat huonokuntoiset retkeilyrakenteet, tiet ja alueen liiallinen kehittäminen.

Loppukesällä 2021 analyysityöpajassa tunnistettiin noin 80 eri sidosryhmää. Lisäksi järjestettiin sidosryhmille kaksi tulevaisuustyöpajaa, joissa toisessa teemoina olivat luonnon ja kulttuurihistorian suojelu, tutkimus ja oppiminen. Toisessa työpajassa tarkasteltiin aluetta harrastamisen, virkistys- ja hyvinvoinnin näkökulmista. Kaiken kaikkiaan kuuteen eri yhteiskehittämisen työpajaan osallistui noin 50 henkilöä 30 eri organisaatiosta tai järjestöstä.

Työpajojen, kävijäkyselyn ja eri asiantuntijakeskustelujen perusteella Sanginjoen luonnonsuojelualueesta halutaan kehittää turvallinen lähiluontokohde, ympäristökasvatuksen ja yhdenvertaisuuden mallikohde sekä suojelutyön ja ennallistamisen näyteikkuna. Lisäksi suojelualue tuottaa hyvinvointia ja mahdollistaa uudistavan luontomatkailun ja kulttuuritoiminnan.

1. NYKYTILA

1.1 Sanginjoen Ulkometsän suojeluhistoria

1605

Ruotsin kuningas Kaarle IX lahjoitti Sanginjoen Ulkometsän Oulun kaupungille vuonna 1605 kaupungin perustamisen yhteydessä "masto- ja hirsipuumetsäksi". Ulkometsä-nimitys tuli alueen sijainnista kaupungin silloisten rajojen ulkopuolella.

22.1.1987

Oulun kaupunki perusti Asmonkorven 2,5 hehtaarin yksityisen luonnonsuojelualueen.

17.12.1987

Oulun kaupunki perusti Isokankaan 331 hehtaarin yksityisen luonnonsuojelualueen, josta metsien käsittelyltä rauhoitetun aarniosan maapinta-ala on 51 hehtaaria.

14.5.2020

Oulun kaupungin omistama Isokankaan yksityinen luonnonsuojelualue laajeni 1 124 hehtaariin.

1.3.2021

Koneen Säätiö osti 1 440 hehtaarin suojelemattoman osan Sanginjoen Ulkometsää Oulun kaupungilta ja lahjoitti sen samalla valtion omistukseen ja Metsähallituksen Luontopalvelujen hallintaan.

16.4.2021

Oulun kaupunki myi yhden euron kauppahinnalla Isokankaan ja Asmonkorven yksityiset luonnonsuojelualueet valtiolle Metsähallituksen Luontopalveluille.

Alueelle tullaan lähivuosina perustamaan yhtenäinen valtion maiden luonnonsuojelualue, jonka pinta-ala on noin 2 565 hehtaaria. Samassa yhteydessä nykyiset yksityiset luonnonsuojelualueet tullaan lakkauttamaan.

1.2 Luonto ja kulttuurihistoria

Sanginjoen 2 565 hehtaarin yhtenäinen metsäalue sijaitsee Oulun kaupungin itäpuolella. Keskustasta matkaa kertyy vain 10-15 km. Kaupungin läheisyys onkin Sanginjoen luonnonsuojelualueen tärkeimpiä vetovoimatekijöitä. Kuusikot, valoisat sekametsät ja Isokankaan männiköt ovat harvoja vanhan metsän saarekkeitä Oulun seudulla. Suuri osa alueesta on entistä talousmetsää, johon rämeet ja rehevät korvet sekä pienvesistöt luovat vaihtelevuutta. Yli satavuotiasta metsää on reilut 700 hehtaaria, lähes kolmasosa koko alueesta. Asmonkorven ja Isokankaan aarnialueet sekä Ison Polvikankaan sammalpeitteinen vanha havumetsä ovat saaneet kasvaa rauhassa jo pitkään. Metsälajisto on ajan saatossa muodostunut monipuoliseksi. Sanginjoen metsät ovat suotuisaa elinympäristöä mm. metsäkanalinnuille, metsätiaisille, tikoille ja pöllöille sekä harvinaiselle sinipyrstölle. Lisäksi Oulun seudulla harvinainen kuukkeli elää Sanginjoen metsissä.

Alueelta on löydetty myös monia vanhoista metsistä riippuvaisia uhanalaisia tai muuten maassamme harvinaisia jäkälä-, sammal- ja kääväkäslajeja. Tällaisia ovat esimerkiksi jopa puolen metrin pituiseksi kasvava erittäin uhanalainen, vanhoilla kuusilla kasvava partanaava. Toiset alueen uhanalaiset lajit taas ovat pienempiä, kuten alle yhden senttimetrin mittainen, hämärässä sinivihreänä hohtava aarnisammal.

Suojelualueella on kolme lampea: 9 hehtaarin kokoinen Isokankaanjärvi sekä pienemmät Korp- ja Suolampi. Reilun 20 hehtaarin kokoisesta Kalimeenlammesta neljäsosa sisältyy suojelualueeseen. Suojelualueeseen kuulumaton, nevarantainen Kangaslampi on yhteisomistuksessa. Kaikkien lampien vedenpintaa on laskettu vuosikymmeniä sitten.

Karu, humuspitoinen Isokankaanjärvi on lamista erämaisín. Suuri osa sen rannasta on maisemallisesti hienoa vanhaa havumetsää. Korpilampi on reheväkhö, osittain ruovikkorantainen lampi, jonka avovesialueella on keltuslehtistä vesikasvillisuutta. Korpilammella on runsas pesivä vesilinnusto, johon kuuluu mm. laulujoutsen. Suolammen luhtaiset rannat ovat suureksi osaksi paju- ja koivupensaikon valtaamat. Rehevähkön Kalimeenlammen rannoilla sijaitsevat lähes ainoat luonnontilaiset nevat koko suojelualueella.

Sanginjoki saa alkunsa Utajärven puolella sijaitsevasta Sanginjärvestä ja sen itäpuolisilta soilta. Se laskee Oulujokeen Sanginsuussa. Joen pääuoman pituus on 66 km, josta 11,5 km sivuaa suojelualueen eteläreunaa. Alueen pohjoisosassa on Kalimeenoja. Tämä oman vesistöalueensa muodostava 35 km pituinen joki saa alkunsa Ylikiimingin lounaispuolisilta soilta ja se laskee Perämereen Oulun pohjoispuolella.

1.2 Luonto ja kulttuurihistoria

Oulun korkeimpiin kohtiin lukeutuva Isokankaan Takaharju kohoaa 90 metrin korkeuteen merenpinnan yläpuolelle. Se on paljastunut merestä jääkauden jälkeisen maankohoamisen seurauksena noin 7000 vuotta sitten. Alavammat maat ovat kohonneet merestä selvästi myöhemmin. Alueen länsireunalla ollaan vain 30 metrin korkeudessa, missä merenranta oli noin 3000 vuotta sitten.

Sanginjoen suojelualueen tunnetut muinaisjäännökset sijaitsevat maastokohdilla, jotka olivat kivikauden loppupuolella, noin 4000 vuotta sitten, Litorinamerestä kohoavia saaria tai rannan tuntumassa olevia alueita. Niiltä tunnetaan hautaröykkiöitä, jotka usein rakennettiin korkeimmille paikoille, sekä pyyntikuoppia ja rakkaan kaivettuja kuoppia, joita on voitu käyttää varastointiin. Viimeisimmässä arkeologisessa inventoinnissa 1980-luvulla keskityttiin löytämään erityisesti esihistoriallisia kohteita ja moni historiallisen ajan jäännös lieneekin vielä paikallistamatta. Alueen nuorempaa kulttuuriperintöä edustavat esimerkiksi maastosta usein selvästi erottuvat tervahaudat. Paikannimet antavat myös usein vihiä entisajan elämästä; ehkäpä Myllykoskella on joskus sijainnut mylly, Karsikkosuolla ollut puihin tehtyjä nimikaiverruksia ja Sadin-nimiset alueet olleet hyviä saalistuspaikkoja.

Loppulan tilan hirsitalo, liiteri ja maakellari sekä metsureiden majoituskäytössä ollut rakennus on rakennettu 1950-luvulla. Päärakennus on toiminut metsänvartijan asuntona vuoteen 2014 saakka. Tilan navetta on rakennettu 1900-luvulla ja rantasauna tehtiin 1960-luvulla. Kaupungin entinen metsänvartija asui perheineen Loppulassa vuoteen 2014 asti.

Hirsitalo toimi yksityisasuntona ja toinen puoli talosta virkatilana. Loppula nimi on viitannut Sanginjoentien viimeiseen taloon.

Oululaiset luontojärjestöt vuokrasivat Loppulan tilan Oulun kaupungilta vuonna 2016. Loppulassa on järjestetty tapahtumia ja siellä on pidetty lumettomana aikana luontokahvilaa vapaaehtoisvoimin. Loppulan Ystävät ry osti kiinteistöt kaupungilta vuonna 2021. Loppulan Ystävät ry on saanut Koneen Säätiöltä 350 000 euron rahoituksen rakennusten kunnostamiseen.

1.3 Palvelurakenteet ja reitit

Suojelualueella on kolme retkeilypolkua ja Sanginjoenvarren lyhyt polku. Palvelurakenteet ovat tällä hetkellä huonossa kunnossa ja kiireellisen uudistamisen tarpeessa. Lisäksi nykyisille reiteille tarvitaan kestäväintä ja korjaamista.

Isokankaan kierros on kymmenen kilometrin pituinen reitti, jonka varrella on kaksi taukopaikkaa: reitin koillisosassa Kummunkorven (Viehko) laavu ja Isonkankaanjärven rannalla. Lisäksi Isonkankaanjärven rannalla on saunallinen päivätupa Ahinmaja. Retkeilypolun varrella on yksi Oulun seudun merkittävimmistä harjumuodostelmista. Alue on pääosin kuivaa mäntykangasta, mutta reitin varrella on myös vanhaa kuusimetsää.

Kalimeenkierros on viiden kilometrin pituinen rengasreitti. Polku kulkee osittain Kalimeenlammen ja siitä laskevan Kalimeenojan ranta-aisemissa sekä Ison Polvikankaan vanhassa havumetsässä. Kierroksen varrella on niin suota, lehtosaarekkeita kuin vanhaa kuusikkoakin. Kaksi erillistä tulentekopaikkaa laavuineen sijaitsevat Kalimeenlammen ympäristössä ja Myllykoskella Kalimeenojan varrella on vierekkäin kaksi tulentekopaikkaa ja laavua.

Entinen Riistapolku, nykyisin **Korpilammen kierros**, on kahden kilometrin pituinen Korpilammen kiertävä reitti ja kulkee osittain samaa reittiä Isokankaan kierroksen kanssa. Polun varren metsät ovat hiljalleen ikääntyviä, entisiä metsä-

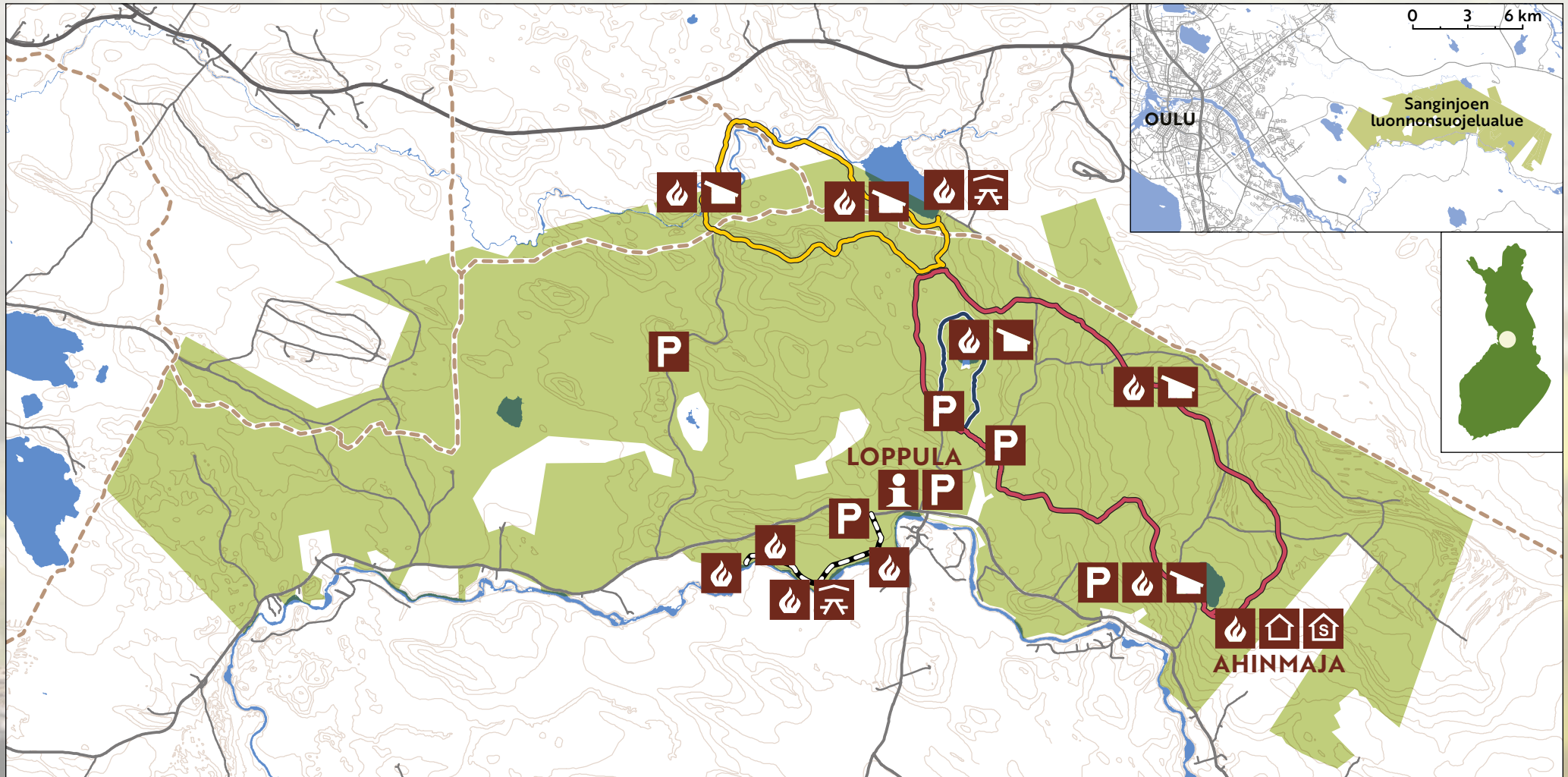
talouskäytössä olleita sekametsiä. Korpilampi on alueen lammista rehevin, minkä seurauksena siellä elää melko runsas vesilinnusto. Lammen pohjoisrannalla sijaitsee tulentekopaikka laavuineen.

Sanginjokivarressa on 1,2 km:n pituinen metsätie (ent. **Lemmenpolku**), jota on kunnostettu hiljattain ja tien alkuun on perustettu pysäköintialue. Joen rantatörmällä on seitsemän huonokuntoista tulentekopaikkaa. Joen rantaan on ajan myötä muodostunut epävirallinen polku. Polun alussa jokitörmät ovat korkeampia, mutta ne loiventuvat lähemmäksi vedenpintaa reitin edessä ja samalla maasto muuttuu alkumatkaa kosteammaksi ja kuusivaltaiseksi. Polun päässä avautuu näkymä tuulenkaatoalueesta. Siellä lahoavat puut monipuolistavat alueen eliölajistoa luonnonmukaisesti.

Loppulan vanha metsänvartijan talo ympäristöineen Sanginjoentien varressa ei sisälly suojelualueeseen. Loppulan talo on toiminut kesäviikonloppuisin luontokahvilana ja -näyttelytilana. Oulun kaupungin omistamalla kiinteistöllä sijaitsevat rakennukset omistaa Loppulan ystävät ry. Päärakennus on suunniteltu kunnostettavaksi Koneen säätiön tuella. Loppulan tapahtumia on järjestetty vapaaehtoisvoimin, mutta vuodesta 2022 lähtien tila on vuokrattu luontomatkailualan yritykselle.

1.3 Palvelurakenteet ja reitit

1.4 Käyttö ja toimijat

Sanginjoen luonnonsuojelualueella ei ole aiemmin toteutettu kävijälaskentaa. Alueen siirtyessä Luontopalvelujen hallintaan kävijälaskurit asennettiin kuuteen eri pisteeseen polkujen ja teiden varsille. Laskureiden tuottamien lukemien ja niitä täydentävien arvioiden pohjalta voidaan vuosittaisen käyntimäärän arvioida olevan noin 70 000. Arvio tulee tarkentumaan vuoden 2022 aikana, kun laskuridataa saadaan kokonaiselta kalenterivuodelta.

Suurin osa kävijöistä vierailee alueella sulan maan aikaan ja syksy on selvästi kävijämäärän osalta vilkkain vuodenaika. Laskuridatan perusteella Sanginjoenvarsi ja Isokankaan alueet ovat kävijöiden keskuudessa suosituimpia.

Nykyisen käytön selvittämiseksi toteutettiin kesällä 2021 Maptionnaire kävijäkysely. Sen avulla kerättiin tietoa alueen saavutettavuudesta, harrastusmahdollisuuksien ja palvelujen kehittämisestä sekä luonnosta ja historiasta. Kyselyn perusteella päiväpatikointi ja nuotiolla istuskelu olivat suosituimpia ajanvietteitä. Marjastus ja sienestys sekä luonnon tarkkailu ja kuvaus olivat merkittävimpiä harrastuksia. Maasto- ja retkipyöräilyä harrastavien vastaajien määrä oli vähäinen. Kalastusta harrastetaan pääsääntöisesti Sanginjokivarren erityiskalastusalueella ja se on sallittua vain Oulun kaupungin heittokalastusluvalla. Kaupunki istuttaa jokeen kirjolohia, joita kalastetaan aktiivisesti kesäaikana.

Kävijäkyselyssä metsästys huolestutti turvallisuuden näkökulmasta. Alueella on sallittu ainoastaan hirvenmetsästys ja pienpetojen pyynti loukuilla. Reittien ulkopuolinen moottorikelkkailu ja mönkijöillä ajelu nousivat esille suurimpina häiriötekijöinä. Moottorikelkkareittejä kulkee Sanginjoen alueella yhteensä 17 km ja reittejä ylläpitää Oulun kaupungin Liikuntavirasto. Sanginjoentien ylittäminen Loppulan ja Sanginjokivarren polun välillä koettiin turvattomaksi.

Matkailuliiketoimintaa Sanginjoen luonnonsuojelualueella on toistaiseksi vähän. Pienimuotoista ulkoiluvälinevuokrausta (maastopyörät, lumikengät, liukulumikengät) on olemassa. Loppulan luontokahvilan pihapiiriä ja tiloja on käytetty myös jonkin verran yrittäjien järjestämissä tilaisuuksissa. Kansainvälisiä lintumatkailu- ja luontokuvausryhmiä vierailee alueella säännöllisesti.

Sanginjoen ulkometsä on toiminut pitkään erilaisten harrastajajärjestöjen toiminta-alueena ja Oulun seudun ihmisten virkistyspaikkana. Aluetta käytetään palveluskoirien kilpailu- ja harjoittelumaastona. Lisäksi alueella on paljon suunnistustapahtumia, partiolaisten toimintaa ja Oulun Ladun järjestämiä ulkoilu- ja liikuntatapahtumia.

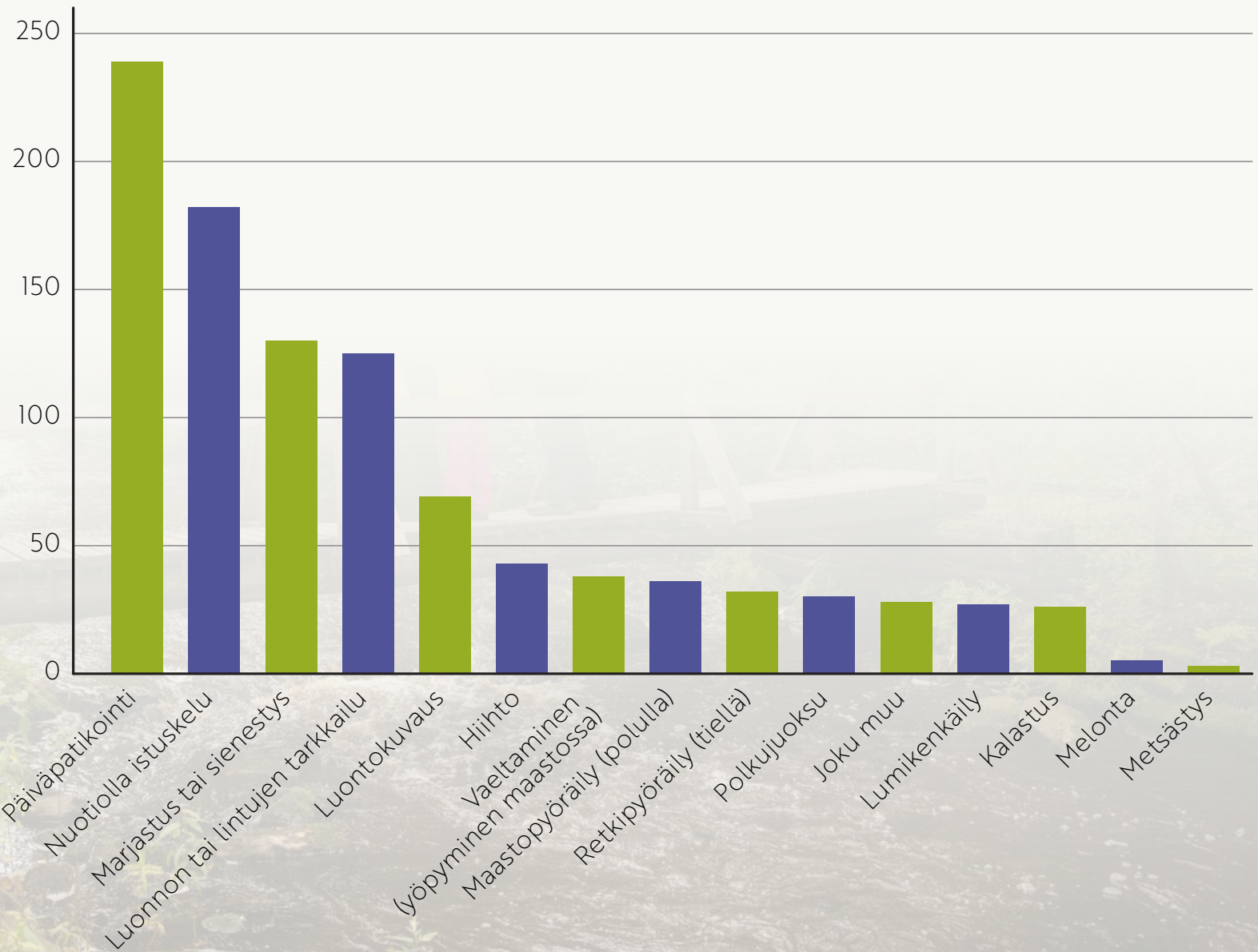

1.4 Käyttö ja toimijat

Maptionnaire-kysely n. 450 vastaajaa:

- Pääosin oululaisia aktiivisia Sanginjoki-kävijöitä
- Keski-ikäisiä tai nuorempia → 18–65-vuotiaita, yhtä paljon miehiä kuin naisia
- Alueella käydään pääsääntöisesti lumettomana aikana
- Suurin osa saapuu omalla autolla, noin 10 % saapuu pyöräillen
- 10 % vastaajista on yöpynyt alueella eli suurin osa vastaajista on päiväkävijöitä.

Maptionnaire-kävijäkysely: mitä useimmiten teet Sanginjoella?

1.5 Nelikenttäanalyysi

Vahvuudet

- Sijainti Oulun kaupungin välittömässä läheisyydessä
- Laaja, yhtenäinen metsäinen suojelualue (noin 2600 ha)
- Olemassa olevat reitit
- Kiinnostunut toimijaverkosto ja kumppanit
- Vakiintunut ja sitoutunut kävijäkunta

Haasteet

- Nykyiset retkeilyrakenteet elinkaarensa päässä
- Liikennejärjestelyt, lisääntyvä autoliikenne
- Huonokuntoinen ja laaja tieverkosto suojelualueen sisällä (31 km)
- Saavutettavuus: julkisen liikenteen puuttuminen
- Häiriökäyttäytyminen: luvaton maastoliikenne, autojen polttaminen, roskaaminen
- Ilkivalta: polttopuu-varkaudet
- Ampumaradan melu
- Metsästyksen yhteensovittaminen muun käytön kanssa (turvallisuus-näkökulma)
- Luvattoman, reiteiltä poikkeavan moottorikelkkailun aiheuttamat häiriöt

Mahdollisuudet

- Lähiluontokohteiden merkitys arjessa: portti luontoon
- Kaupungin läheisyys, julkisen reittiliikenteen järjestäminen alueelle
- Ympärivuotinen käyttö
- Uusille reiteille on tilaa
- Yhdenvertaisuuden näkökulma kehittämisessä
- Ympäristökasvatuksen näkökulma
- Ennallistamisen kohteet
- Metsäluonnonsuojelu
- Tutkimusyhteistyön ympäristö
- Kulttuuripääkaupunki Oulu 2026 -yhteistyö
- Loppulan toiminnan kehittämisen tukeminen
- Luontotaiteen, arkkitehtuurin näkyminen
- Kestävän kalastuksen tukeminen
- Vapaaehtoistyö, kansalaistoiminta

Uhat

- Rahoituksen epävarmuus toimenpiteiden toteuttamiseen
- Eri käyttäjäryhmien väliset ristiriidat
- Lisääntyvän käytön vaikutukset alueen asukkaisiin
- Alueen asukkaiden ja kävijöiden välinen ristiriita (käyttöpaine)
- Ruuhkaisuuden lisääntyminen
- Luonnon ja lajiston häiriintyminen lisääntyneen käytön myötä
- Kokemattomat ja välinpitämättömät luonnossa liikkujat: metsäpalot, roskaantuminen, luontoarvojen heikentyminen

2. SANGINJOEN KEHITTÄMIS- SUUNNITELMA 2022-2030

2.1 Teemallinen viitekehys

Sanginjoki 2030 -projektin alkaessa koostettiin Metsähallituksen Luontopalvelujen tavoitteiden ja arvojen sekä toimintaympäristön strategioiden ja ohjelmien perusteella Sanginjoen luonnonsuojelun teemallinen viitekehys, joka on toiminut pohjana suunnittelulle.

Linkkejä

[Metsähallituksen strategia ja vastuullisuusohjelma](#)

[Luonto- ja ympäristökasvatus Metsähallituksen Luontopalveluissa](#)

[Kestävän matkailun periaatteet](#)

[Oulun matkailustrategia](#)

[Oulu Kulttuuripääkaupunki 2026](#)

[Oulun maastoliikuntareitistö 2030](#)

[Oululainen kestävän kehityksen oppimispolku](#)

[Luonnon virkistyskäyttöstrategia](#)

[Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2022-2025](#)

2.2 Missio

Sanginjoen luonnonsuojelualue on helposti saavutettava, metsäinen lähiluontokohde, jossa luontokokemus on yhdenvertainen oikeus. Sanginjoella luonnon kokeminen ja oppiminen edistävät luontosuhteen rakentumista ja palautumista sekä luonnonsuojelutyötä.

2.2 Visio

Sanginjoen luonnonsuojelualueen visio sisältää neljä näkökulmaa. Vision näkökulmat määrittelevät kehittämisen strategiset tavoitteet ja ohjaavat alueen kehitystoimintaa ja käytön suunnittelua.

A) Turvallinen lähiluontokohde

Sanginjoen luonnonsuojelualueella virkistäytyminen, retkeily ja luonnosta voimaantuminen on tasapuolisesti mahdollista ja turvallista. Alue on portti metsäluontoon, jossa voi vierailla virkistäytymässä tai harjoittelemassa luontotaitoja myös lasten kanssa.

Luonnonsuojelualueella on turvallista liikkua riippumatta henkilön kyvystä tai taidoista.

B) Ympäristökasvatuksen ja yhdenvertaisuuden mallikohde

Sanginjoen luonnonsuojelualue on kansainvälisesti tunnettu ympäristökasvatustoiminnan alue, jossa vierailu kuuluu jokaisen oululaisen peruskoulun opetussuunnitelmaan ja jossa luontosuhteen rakentaminen ja palauttaminen on yhdenvertaisesti mahdollista. Alue vahvistaa Oulun seudun koulutusmatkailun vetovoimaa yhdessä Liminganlahden luontokeskuksen ja Rokuan kansallispuiston/Geoparkin kanssa.

C) Hyvinvointia tuottava, uudistavan luontomatkailun ja kulttuuritoiminnan mahdollistava virkistysalue

Sanginjoen luonnonsuojelualueella luonto, kulttuuri ja kävijä luovat vuorovaikutteisesti edellytykset uudistavalle luontomatkailulle. Oululaiset ja matkailijat saavat käynnillään luonnosta hyvinvointia ja omalla toiminnallaan edesauttavat luonnontilan parantumista ja kulttuuritoiminnan vahvistumista.

D) Suojelutyön ja ennallistamisen näyteikkuna

Sanginjoen luonnonsuojelualue on suojelu- ja ennallistamistyön näyteikkuna. Alueella tehdään aktiivisesti tutkimusyhteistyötä luonnon virkistyskäytön ekologisista ja sosiaalisista vaikutuksista.

2.3 Strategiset tavoitteet:

A) Turvallinen lähiluontokohde

Tavoite

Sanginjoen luonnonsuojelualueella virkistäytyminen, retkeily ja luonnosta voimaantuminen on tasapuolisesti mahdollista ja turvallista. Alue on portti metsäluontoon, jossa voi vierailla virkistäytymässä tai harjoittelemassa luontotaitoja myös lasten kanssa. Luonnonsuojelualueella on turvallista liikkua riippumatta henkilön kyvyistä tai taidoista.

Edellytykset onnistumiselle

- Riittävä ymmärrys kävijöistä ja alueen käytöstä.
- Alueen käyttö on vyöhykkeistetty ja kuvattu toiminnallisessa konseptissa.
- Retkeilyrakentaminen ja opastus on tarkoituksenmukainen ja säännöllisesti huollettu.
- Retkeilyrakenteiden suunnitteluun on osallistettu kokemusasiantuntijoita ja harrastajia ja niiden käytettävyydessä on huomioitu yhdenvertaisuus ja ympärivuotisuus.
- Alueelle on pääsee julkisilla kulkuneuvoilla tai pyöräillen.
- Tiestö ja pysäköintialueet ovat oikein mitoitettu, sijoitettu ja hyvin huollettu niin, että myös bussien ja invalidikuljetusten pysäköinti onnistuu ympäri vuoden.
- Julkisen liikenteen ja Sanginjoentien turvallisuuden yhteissuunnittelu Oulun kaupungin kanssa.
- Aluetta ei kehitetä vahvasti liikuntalajien ehdoilla, mutta suunnittelussa myöskään ei poissuljeta alueella harrastamista. Harrastajaryhmien intressejä huomioidaan retkeilypalvelujen jatkosuunnittelussa.
- Mahdollisesta metsästyskäytöstä viestitään selkeästi.
- Moottorijoneuvoilla liikkumista alueen sisällä rajoitetaan vaihteittain vain lähtöpisteille liikkumiseen ja huoltoajoon.
- Moottorikelkkareitistön uudelleen linjaus suojelualueen ulkopuolelle.
- Alueen asukkaiden aktiivinen osallistaminen tiestön ja sosiaalisen kestävyys suunnitteluun.
- Viestintä retkietiketistä ja järjestys-säännöistä on kohdennettu oikein.
- Käytön seuranta ja muutostarpeiden tarkastelu on säännöllistä.

Mittarit

- Kävijätyytyväisyysindeksi
- Sanginjoen järjestyssäännöt tehty ja viestitty
- Kävijöiden ikärakenne: alueella vierailee myös senioreita ja nuoria kävijöitä
- Bussipysäkkien lukumäärä
- Julkisilla kulkuneuvoilla alueelle saapuvien määrä
- Esteettömien reittien ja palveluiden prosenttiosuus
- Ei kävijäpalautetta eksymisistä tai vaaratilanteista
- Ei pelastusoperaatioita alueella
- Palvelurakenteet ja reitit suunniteltu, korjattu ja rakennettu toiminta-suunnitelman mukaisesti

2.3 Strategiset tavoitteet:

B) Ympäristökasvatuksen ja yhdenvertaisuuden mallikohde

Tavoite

Sanginjoen luonnonsuojelualue on kansainvälisesti tunnettu ympäristökasvatustoiminnan alue, jossa vierailu kuuluu jokaisen oululaisen peruskoulun opetussuunnitelmaan ja jossa luontosuhteen rakentaminen ja palauttaminen on yhdenvertaisesti mahdollista. Alue vahvistaa Oulun seudun koulutusmatkailun vetovoimaa yhdessä Liminganlahden luontokeskuksen ja Rokuan kansallispuiston ja Geoparkin kanssa.

Edellytykset onnistumiselle

- Ympäristökasvatusta tukeva retkeilyrakentaminen luonnonsuojelualueella
- Sanginjoen luonnonsuojelualueen hyödyntäminen oppimisympäristönä kirjattu peruskoulun opetussuunnitelmaan
- Yhteistyö Oulun kaupungin sivistystoimen kanssa
- Opettajien ja oppilaiden osallistaminen ympäristökasvatusta tukevien toimintojen suunnitteluun: erityisesti lasten ja nuorten ympäristökasvatuksen tavoitteiden tukeminen huomioidaan alueen suunnittelussa

Mittarit

- Luonnonsuojelualueella vierailevien oppilaiden määrä
- Leirikoulujen määrä
- Kansainvälisten ympäristökasvatuksen ammattilaisten vierailujen määrä
- Mediaosumat
- Toteutunut hanke ympäristökasvatuksen esteettömyyden, yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin teemoista yhteistyökumppanien kanssa

2.3 Strategiset tavoitteet:

C) Hyvinvointia tuottava, uudistavan luontomatkailun ja kulttuuri-toiminnan mahdollistava virkistysalue

Tavoite

Sanginjoen luonnonsuojelualueella luonto, kulttuuri ja kävijä luovat vuorovaikutteisesti edellytykset uudistavalle luontomatkailulle. Oululaiset ja matkailijat saavat käynnillään luonnosta hyvinvointia ja omalla toiminnallaan edesauttavat luonnontilan parantumista ja kulttuuritoiminnan vahvistumista.

Edellytykset onnistumiselle

- Monipuolisen luonnon virkistyskäytön mahdollistava retkeilyrakentaminen
- Onnistunut yhteistyö Oulu 2026 Kulttuuripääkaupunki -hankkeen sekä kulttuuri- ja luontomatkailutoimijoiden kanssa
- Suunnitteluyhteistyö ja sopimukset alueella toimivien luontomatkailuyrittäjien kanssa
- Loppulan seudun kehittäminen yhdessä yrittäjän kanssa toimivaksi vierailu- ja tapahtumaympäristöksi
- Lyhyeen luontokokemukseen soveltuva retkeilyrakentaminen (reitit ja palvelurakenteet) ja mahdollisuus tilausajobussien pysäköimiseen palvelujen lähellä
- Luontomatkailuyrittämistä tukevat palvelurakenteet alueella (esimerkiksi elämykselliseen yöpymiseen)
- Tunnistetaan alueelta luonnonhoitokohteita, joita voidaan tarjota osallistavaan toteutukseen
- Edistetään toimintakulttuuria, jossa vapaaehtoistoiminnan avulla turvataan yhä useamman paikallisen pääseminen Sanginjoen luonnon tuottaman hyvinvoinnin piiriin

Mittarit

- Matkailuyrittäjien kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten lukumäärä
- Vierailteiden kongressi- ja kokousmatkailijoiden lukumäärä
- Vapaaehtoistoimijoiden ja tapahtumien määrä
- Luonto- ja kulttuuritapahtumien lukumäärä
- Mediaosumat
- Somenäkyvyys

2.3 Strategiset tavoitteet:

D) Suojelutyön ja ennallistamisen näyteikkuna

Tavoite

Sanginjoen luonnonsuojelualue on suojelu- ja ennallistamistyön näyteikkuna. Alueella tehdään aktiivisesti tutkimusyhteistyötä luonnonsuojelun alalla sekä luonnon virkistyskäytön ekologisista ja sosiaalisista vaikutuksista.

Edellytykset onnistumiselle

- Uusien retkeilyrakenteiden ja -reittien suunnittelu, toteutus ja käytön ohjaus perustuvat ajantasaiseen luonto- ja kulttuuriperintötietoon
- Aktiiviset ja pitkäjänteiset tutkimusyhteistyötahot
- Alueella havainnollistetaan erilaisia luonnonsuojelutöitä kävijöille konkreettisin esimerkein
- Asiakasviestintää kehitetään niin että alueella tehtävää luonnonsuojelutyötä tuodaan havainnollisesti kävijän koettavaksi
- Koordinoitu ja vastuutettu tutkimusyhteistyö

Mittarit

- Luontotyyppi-inventointien kattavuusprosentti alueella
- Ennallistettujen alueiden määrä/ha
- Luonnonsuojelutyöhön osallistuneiden yksityishenkilöiden lukumäärä (esimerkiksi ennallistamistalkoot)
- Soiden ennallistamisen onnistuneisuus: mittarit valtakunnallisessa seurantamenetelmässä
- Vertaisarvioitujen tieteellisten julkaisujen määrä
- Onnistunut viestintä ennallistamistoimista
- Kestävyyden seuranta käynnistetty

2.4 Luonnonsuojelun ja ennallistamisen toimenpiteet

Ennallistamissuunnitelma

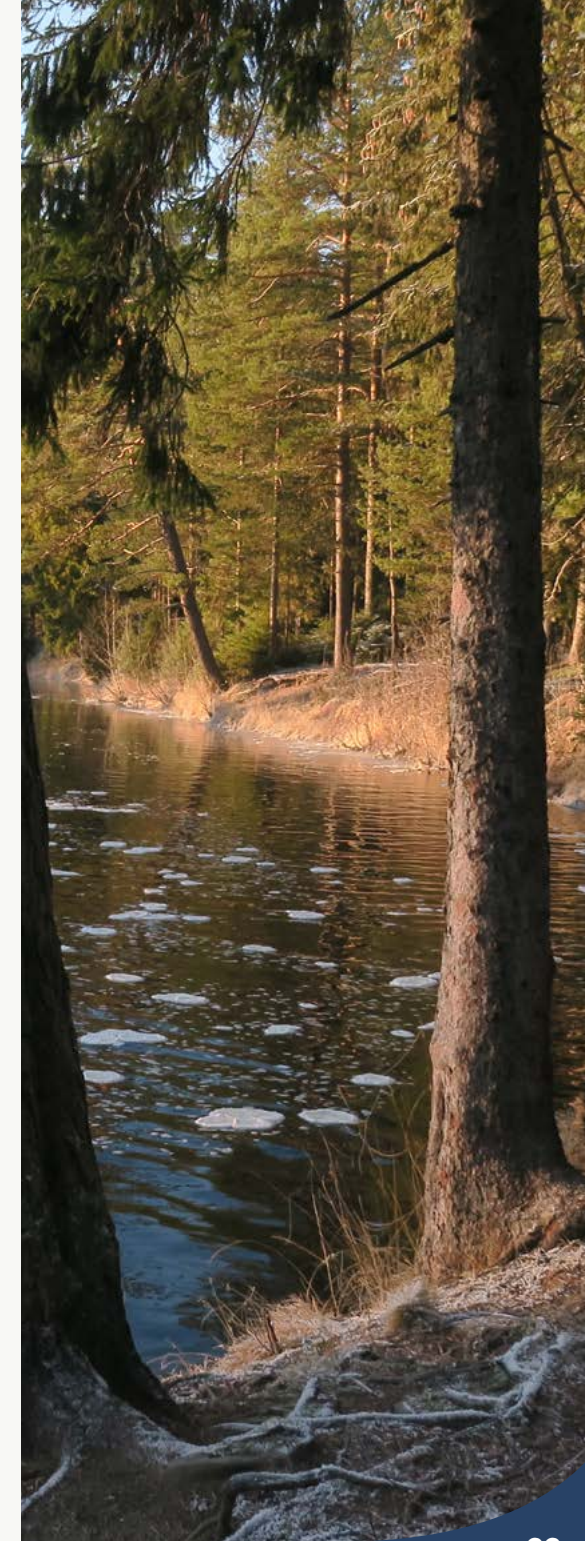
Sanginjoen luonnonsuojelualueelle on Pohjanmaan-Kainuun luontopalveluissa tehty erikoissuunnittelija Sakari Rehelin toimesta ennallistamissuunnitelma syksyllä 2021. Suunnitelmassa on tunnistettu 15 osa-aluetta, joilla ennallistamistoimenpiteitä suunnitellaan tehtäväksi. Toimenpiteet on vaiheistettu kolmeen vaiheeseen vuosille 2022-2030. Suunnitelma sisältää yhteenvedon ennallistamistöistä, saavutettavista hyödyistä ja kustannuksista.

Nykytilan kuvaus

Pitkäaikaisen ja intensiivisen metsätalouksen jäljiltä Sanginjoen luonnonsuojelueen luonto on monimuotoisuuden näkökulmasta varsin yksipuolinen. Metsäojituksella on pyritty luomaan kivennäismaiden kangasmetsiä vastaavia kasvillisuustyyppisiä ja puuntuotannossa tähän on usein päästy. Suoluonto ja purovesistöt ovat suurilta osin hävinneet soiden ojituksen ja purojen perkauksen takia. Metsäojituksen voi arvioida merkittävästi yksipuolistaneen luontoa maisematasolla. Aukeiden ja metsäisten alueiden vuorottelu on hävinnyt ja näkyvyys supistunut. Lopputuloksena on tasalaatuinen metsä vailla erilaisten ympäristöjen rajapintoja. Toisaalta ojitus voi paikallisesti myös luoda uusia suomalaisia paikkoja.

Laskettujen järvien vesijätöt ovat nykyisin alueen maisemien ja monimuotoisuuden kannalta merkittäviä uusympäristöjä. Vesijätöt muistuttavat lajistoltaan avosoita, etenkin luhtia ja luhtanevoja.

Ojitus on vaikuttanut virkistys- ja retkeilymahdollisuuksiin monin tavoin. Isoja ojia on vaikea ylittää, varsinkin, jos niissä on runsaasti vettä. Tiheä puusto ja pensasto vaikeuttavat kulkeutumista. Alueella kulkeminen keskittyykin poluille ja teille, turvemaiden liikkujia ei juuri ole. Perinteisesti soilta ja soiden reunoilta saatavia merkittäviä hyödykkeitä ovat olleet marjat (hilla, karpalo) sekä riista (kanalinnut ja vesilinnut). Näiden voidaan arvioida kärsineen ojituksista ja niiden mukana tulleesta ympäristön yksipuolistumisesta. Hirville taimikoiden lisääntyminen on kuitenkin ollut edullista.

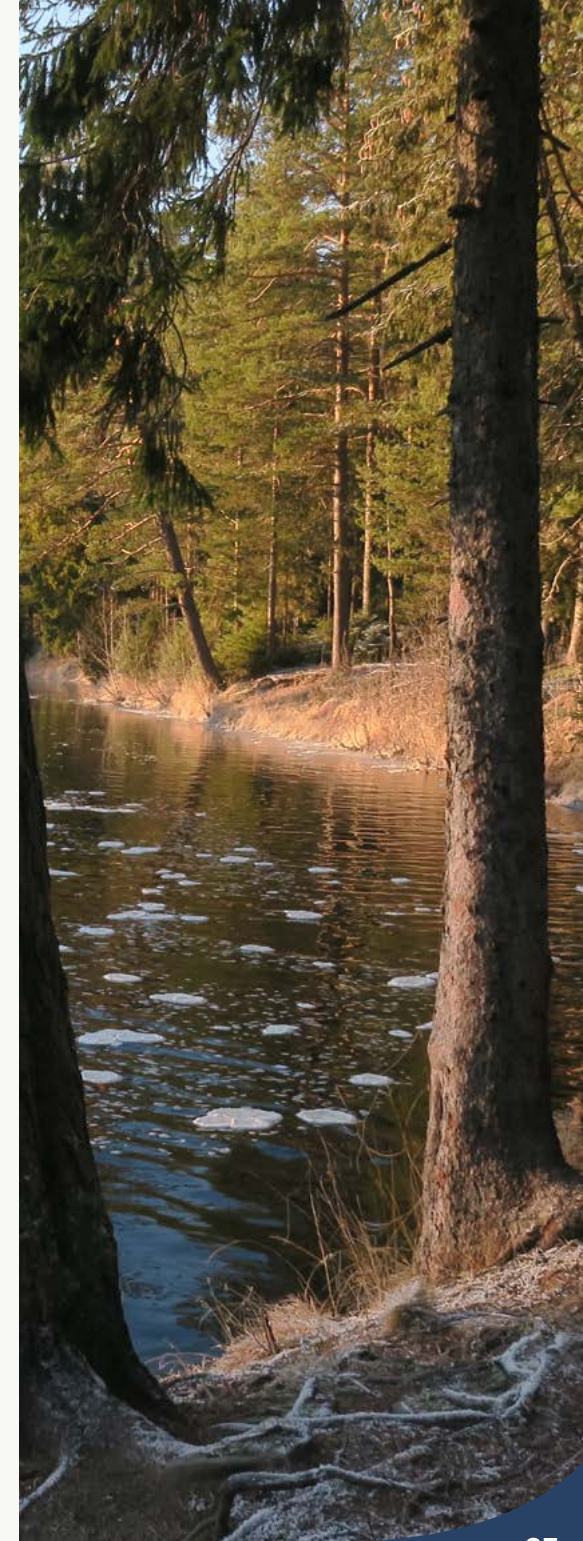
2.4 Luonnonsuojelun ja ennallistamisen toimenpiteet

Ennallistaminen

Ennallistaminen pyrkii palauttamaan alkuperäistä kasvillisuutta ja maisemaa. Monimuotoisuuden kannalta paras tulos voidaan saavuttaa silloin, kun ennallistaminen kohdistuu hydrologisesti ehjiin valuma-aluekokonaisuuksiin kaikine reunoineen. Ennallistamisen vaikutuksia metsäojitettujen turvemaiden kasvillisuuteen ja vedenpinnan tasoihin on selvitetty laajassa Metsähallituksen ennallistamisen seuranta-verkostossa. Tulosten mukaan ojat tukkimalla vedenpinta voidaan palauttaa sellaiselle tasolle, että alkuperäisen kaltainen suokasvillisuus voi palautua. Kasvi- ja eläinlajiston vähittäinen muuttuminen kohti alkuperäisen kaltaista kasvivyhteisöä vie tyypillisesti vuosikymmeniä. Luonnon monimuotoisuuden kannalta paras tulos ennallistamisessa saavutetaan, kun pyritään lopputuloksessa mahdollisimman suureen vaihtelevuuteen. On tärkeää priorisoida ennallistamisessa sellaiset valuma-aluekokonaisuudet, joiden sisällä tai aivan vieressä on suolajistoa jäljellä. Tällöin lajistolla on parhaat mahdollisuudet palata.

Ennallistamistöiden jälkeen maasto voi olla vaikeakulkuista muutaman vuoden ajan. Myöhemmin kasvillisuuden kehittyttyä kohde alkaa muistuttaa alkuperäistä suota. Virkistyskäytömahdollisuuksien vuoksi olisi tärkeää tehdä poikittaisia valleja tukittavien ojien poikki, jotta ojien ylitys niitä pitkin olisi mahdollista. Toteutuksessa on huolehdittava siitä, että esimerkiksi ennallistamishakkuita ei tehdä liian kaavamaisesti eikä liian laajoilla kuvioilla.

Lopputuloksessa pitäisi pyrkiä mahdollisimman suureen vaihtelevuuteen, aukeiden ja puustoisempien osien pienipiirteiseen vaihteluun. Hakkaamattomien metsäsaarekkeiden jättäminen sekä esim. hakkuutähteiden jättäminen maastoon voi parantaa esim. kanalintujen ja marjojen elinolosuhteita.

2.4 Luonnonsuojelun ja ennallistamisen toimenpiteet

Vesiensuojelu

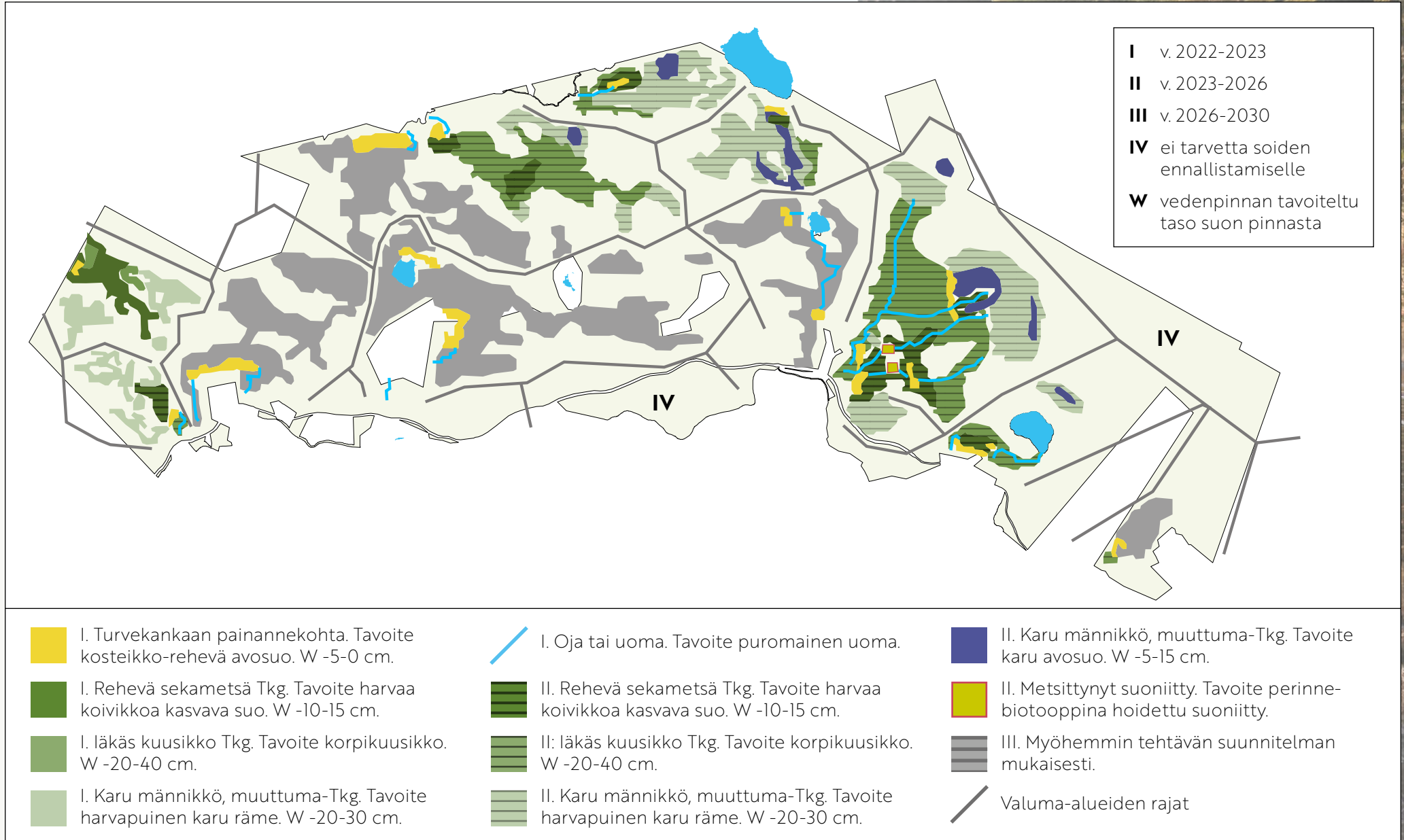
Sanginjoen luonnonsuojelualueesta vajaa kaksi kolmasosaa kuuluu Sanginjoen valuma-alueeseen ja reilu kolmasosa Kalimeenojan valuma-alueeseen. Näiden jokien ekologinen tila on tyydyttävä. Oulujoen-lijoen vesienhoitosuunnitelmassa merkittävimpana syynä jokien tyydyttävään tilaan on mainittu metsätalouden kuormitus. Keskeisimmiksi vesiensuojelua tehostaviksi lisätoimenpiteiksi on esitetty pinta-valutuskenttien ja kosteikkojen käyttöä.

Näiden menetelmien avulla on mahdollista saada kuriin vanhoilta metsäojitusalueilta vesistöihin tulevaa kuormitusta. Viimeaikaisten tutkimusten mukaan kuormitus on merkittävästi suurempaa kuin vesienhoitosuunnitelman teon aikaan arvioitiin. Sanginjoen luonnonsuojelualueella toteutettavat kohteet olisivat tärkeänä esimerkkinä vastaavien toimien tekemiselle myös muualla.

2.4 Luonnonsuojelun ja ennallistamisen toimenpiteet

Ennallistamisen tavoitteet

2.5 Virkistyskäytön kehittämisen toimenpiteet ja vyöhykkeet

Sanginjoen luonnonsuojelualueen strategisten tavoitteiden saavuttamisen avuksi alue on jaettu neljään erilaiseen käyttövyöhykkeeseen. Vyöhykejako perustuu nykyiseen käyttöön, palvelurakenteisiin ja maisemalliseen vetovoimaisuuteen. Vyöhykkeiden avulla varmistetaan alueen turvallinen käyttö ja minimoidaan käyttäjäryhmien ristiriitojen mahdollisuus. Vyöhykejako ja vyöhykkeiden käytön suunnittelua on työstitetty projektin edetessä yhdessä sidosryhmien ja projektiryhmän sekä asiantuntijatahojen kanssa.

Jokaisesta neljästä vyöhykkeestä on kuvattu kehittämisen suunta, kohokohdat ja mahdolliset toiminnot sekä suunnittelussa erityisesti huomioitavat kävijäryhmät.

Neljän vyöhykkeen lisäksi luonnonsuojelualueelle on määritelty yleisötapahtumien rajoitusalueet. Sadinselän tuulenkaatoalue rajattiin ulkopuolelle turvallisuussyistä. Isokankaan jäkäläköt ja lähde sekä Asmonkorven alue rajattiin ulkopuolelle luonnonsuojeluperustein.

Loppulan seutu

Läntinen seutu

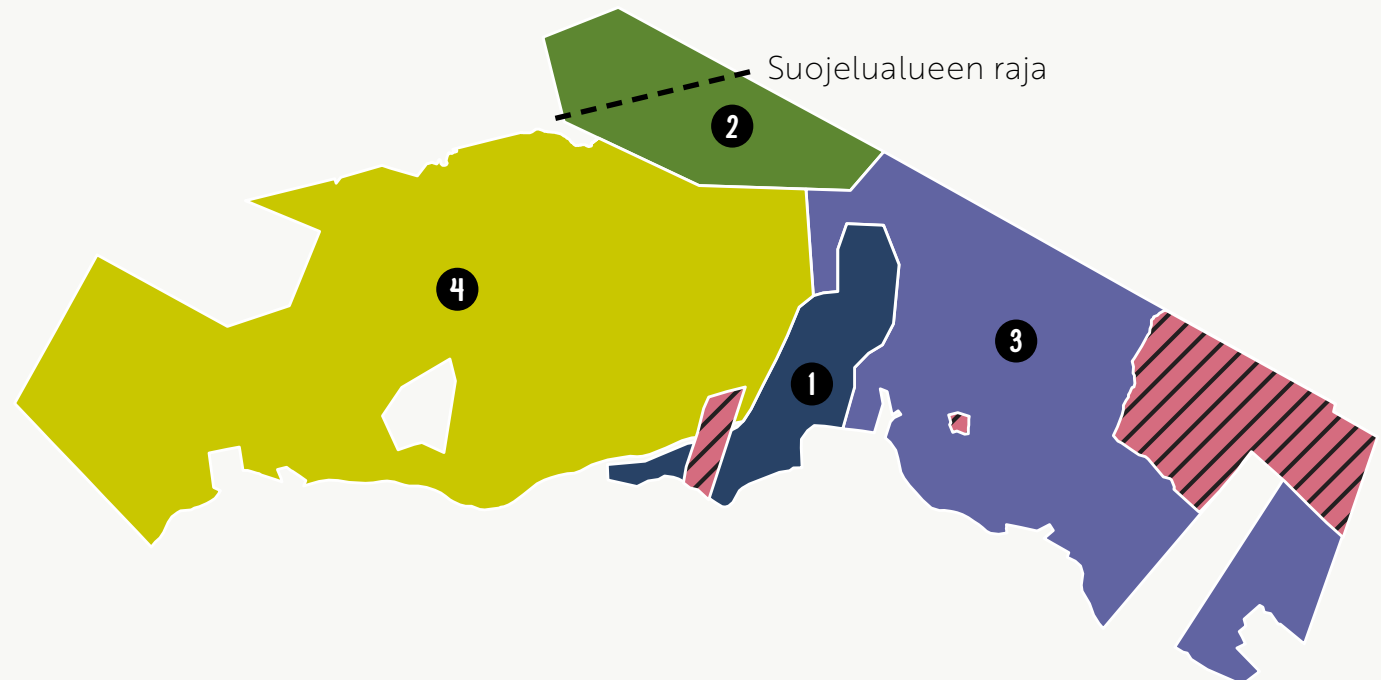
Kalimeen seutu

Yleisötapahtumien rajoitusalueet

Isokankaan seutu

Vyöhykkeen kuvaus

Loppulan seutu kehitetään vilkkaan virkistyskäytön alueeksi, jossa järjestetään kulttuuri- ja luontotapahtumia. Seudulla on palvelukeskittymä ja se on kumppanitoiminnan keskeinen alue. Seudulla voi kokea luontoelämyksen helposti.

Kohokohdat

- Loppula
- Sanginjoki
- Korpilampi
- Sadinselän tuulenkaatoalue

Suunnitellut kehittämissuunnitelmat

- Esteettömät reitit ja palvelut:
  - Sanginjoenvarren esteetön retkeily-ympäristö
  - Elämyksellinen luontopolku Loppulan ympäristössä
- Korpilammen kierroksen pitkospuiden korjaukset ja polun kestäväointi
- Luonnontarkkailulava Korpilammella

Kehittämisen suunta

- Esteetön alue (huom. lastenrattaat, rollaattori)
- Reittien päälähtöpaikka
- Ympäristökasvatus
- Ympärivuotinen käyttö
- Luontomatkaileminen

Erityisesti huomioitavat kävijäryhmät

- Lapsiperheet
- Ryhmät/ryhmämatkaajat
- Kongressi/kokousvieraat
- Esteettömistä palveluista hyötyvät

Muut huomioitavat seikat

- Sanginjoentien ylitys turvallisesti (yhteissuunnittelu kaupungin ja Ely-keskuksen kanssa)
- Purettavia rakenteita Sanginjoen rannassa (ent. Lemmenpolku)
- Loppulan lisärakentamisen mahdollistaminen matkailuyrittämisen tarpeisiin (ei suojelualueella tapahtuva)
- Oulun seudun maastoliikunta-reitistö 2030 -suunnitelman tavoitteiden huomioiminen

1

Loppulan seutu: suunnitellut kehittämistoimenpiteet

1.0 Korpilammen kierroksen kestäväinti ja pitkospuiden uusiminen

1.1 Korpilammen taukopaikka

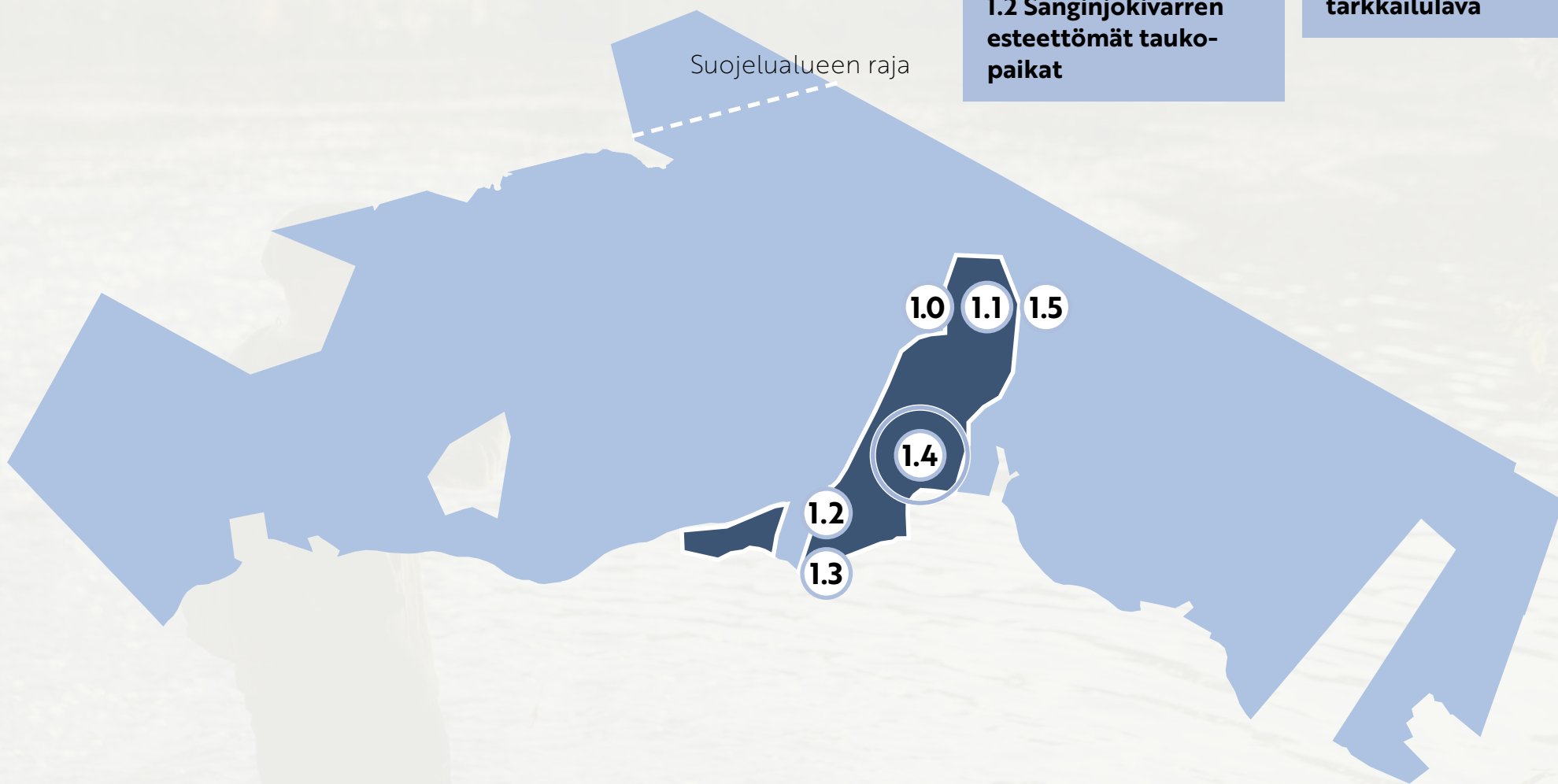
1.2 Sanginjokivarren esteettömät taukopaikat

1.3 Sanginjokivarren esteetön reitti

1.4 Elämyksellinen luontopolku Loppulan ympäristössä

1.5 Korpilammen tarkkailulava

Suojelualueen raja

Vyöhykkeen kuvaus

Kalimeen seutu saavutetaan julkisilla liikennevälineillä Nuutinpalon linja-autopysäkiltä. Nuutinpalo toimii pohjoispuolen (pää)-lähtöpaikkana. Julkinen liikenne mahdollistaa seudun ympäristökasvatustoiminnan kehittymisen.

Suunnitellut kehittämissuunnitelmat

- Kalimeenkierroksen kestäväointi ja pitkospuiden uusiminen
- Kalimeenlampi 2 taukopaikkaa, uudet rakenteet
- Yhteissuunnittelu kaupungin kanssa: Ylikiimingintieltä polku-yhteys Kalimeenkierrokselle
- Myllykosken yhdenvertainen oppimisympäristö (partiolaisten entinen leiripaikka)
- Myllykosken taukopaikka
- Yhteissuunnittelu kaupungin kanssa: Nuutinpalo pysäköinti-alue ja linja-autopysäkki
- Telttailualue (soveltuva alue, Kalimeenlammen ympäristössä)

Erityisesti huomioitavat kävijäryhmät

- Koululaisryhmät
- Ympäristökasvatuksen toimijat
- Päiväretkeilijät, patikoijat

Kehittämisen suunta

- Yhdenvertainen ympäristökasvatuksen kohde
- Kaupungin kanssa yhdessä suunniteltava: esteetön yhdyspolku Nuutinpalosta, P-alue

Kohokohdat

- Myllykoski
- Kalimeenoja
- Kalimeenlampi
- Myllykosken tervahauta
- Iso Polvikankaan vanha metsä ja pyyntikuopat

Muut huomioitavat seikat

- Kuparisenpolun osuus, omistus+ ylläpito
- Tieoikeuksien ja teiden käytön selvitys: Pohjoispuolen tie Ylikiimingintie-Kalimeenlampi ja sieltä läpikulku Loppulaan
- Käytöstä poistuvien metsäteiden soveltuvuus helppoon maastopyöräilyyn/soratietpyöräilyyn

2

Kalimeen seutu: suunnitellut kehittämistoimenpiteet

1.0 Kalimeen kierroksen kestävänti ja pitkospuiden uusiminen

2.1 Kalimeenlammen taukopaikka

2.2 Yhdysreitti Ylikiimingin tieltä Kalimeenkierrokselle (Oulun kaupungin kanssa yhteissuunnittelu)

2.3 Myllykosken yhdenvertainen oppimisympäristö (partiolaisten entinen leiripaikka)

2.4 Myllykosken taukopaikka

2.5 Nuutinpalo pysäköintialue ja linja-autopysäkki (Oulun kaupungin kanssa yhteissuunnittelu)

Vyöhykkeen kuvaus

Luontoarvoiltaan suojelualan hienoimmat vanhat metsät, kuten Asmonkorpi, sijaitsevat Isokankaan seudulla. Seutu halutaan säilyttää rauhallisen käytön alueena.

Kohokohdat

- Isonkankaan järvi
- Takaharju
- Asmonkorpi
- Kummunkorpi pyyntikuopat, Järvikangas pyyntikuopat, hautaröykkiö

Suunnitellut kehittämis-toimenpiteet

- Kummunkorpi taukopaikka uudistus
- Takaharjun lenkki (suunnittelu luontotyyppi-inventointien jälkeen)
- Isonkankaanjärven esteetön retkeily-ympäristö (uusi reitti ja taukopaikan uudistus)
- Ahinmajan konseptin ja toiminnan kehittäminen

Kehittämisen suunta

- Esteettömyys Isokankaanjärven ympärille suunnitellussa kokonaisuudessa
- Hiljaisten alueiden säilyttäminen
- Isokankaan jäkäläkoiden ja Asmonkorven huomioiminen yleisötapahtumien rajoitusalueina

Erityisesti huomioitavat kävijäryhmät

- Päiväretkeilijät
- Patikoijat, polkujuoksijat
- Esteettömiä palveluja käyttävät
- Sienestäjät, marjastajat
- Luonnon tarkkailijat ja luontokuvaajat

Muut huomioitavat seikat

- Viehko/Kummunkorven lähteen ympäristön siivous (rakenteiden korjaus)

1.0 Isokankaan
kierroksen kestäväinti
ja pitkospuiden
uusiminen

3.1 Kummunkorven
taukopaikka

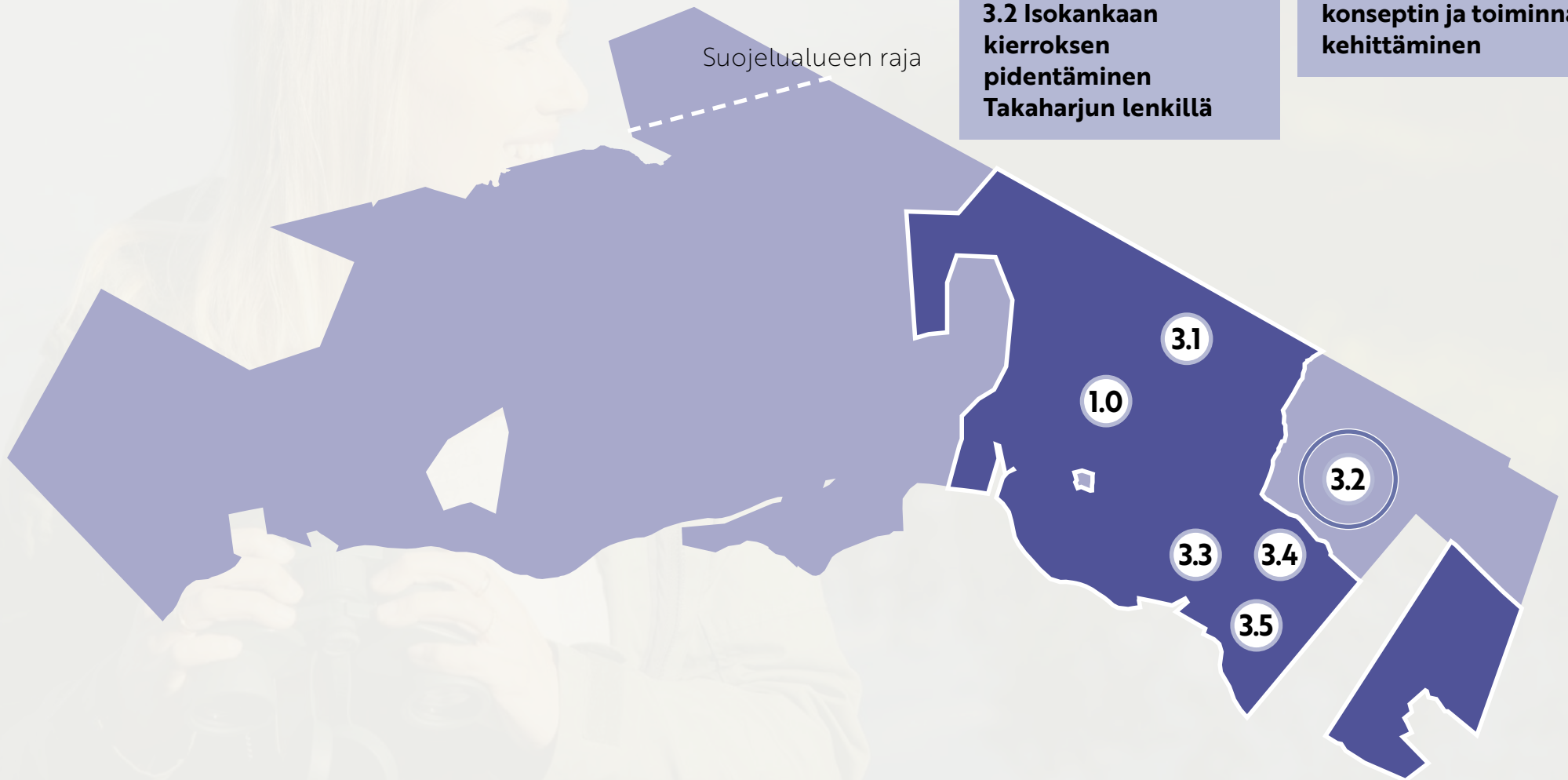
3.2 Isokankaan
kierroksen
pidentäminen
Takaharjun lenkillä

3.3 Isokankaan
esteetön taukopaikka

3.4 Isonkankaanjärven
esteetön retkeily-
ympäristö (uusi reitti)

3.5 Ahinmajan
konseptin ja toiminnan
kehittäminen

Suojelualueen raja

Vyöhykkeen kuvaus

Läntisellä seudulla on entistä talousmetsää ja osittain pitkään luonnontilassa ollutta metsää. Seutu on luonnonsuojelualueen yhtymäkohta kasvavaan kaupunkiin. Seudulla on ennallistamiseen potentiaalisia kohteita (ojitetut suot) ja se on virkistyskäytön kehittämiseen potentiaalinen alue.

Kohokohdat

- Kangaslampi
- Muuraiskangas (sijainti)
- Suolampi
- Istumakivi

Suunnitellut kehittämissuunnitelmat

- Uusi rengasreitti Läntisellä seudulla
- Läntisen seudun uusi taukopaikka uuden rengasreitin varrelle
- Yhdysreitti Muuraiskankaalta Loppulaan

Kehittämisen suunta

- Virkistyskäytön vyöhyke
- Läntinen lähtöpiste
- Näyteikkuna Sanginjoelle
- Yhteiskehittämisen kohde kaupungin kanssa (esim. lähtöpisteen sijainti, kulku alueelle)

Erityisesti huomioitavat kävijäryhmät

- Retkeilijät
- Pyöräilijät
- Lähialueen asukkaat
- Koiraharrastajat
- Sienestäjät, marjastajat

Muut huomioitavat seikat

- Hiukkavaaran asuinalueen kasvu → kävijäpainetta
- Valkiaisjärvellä suosittu uimaranta (suojelualueen ulkopuolella)
- Moottorikelkkareitistön uudelleen linjaus suojelualueen ulkopuolelle

4

Läntinen seutu: suunnitellut kehittämistoimenpiteet

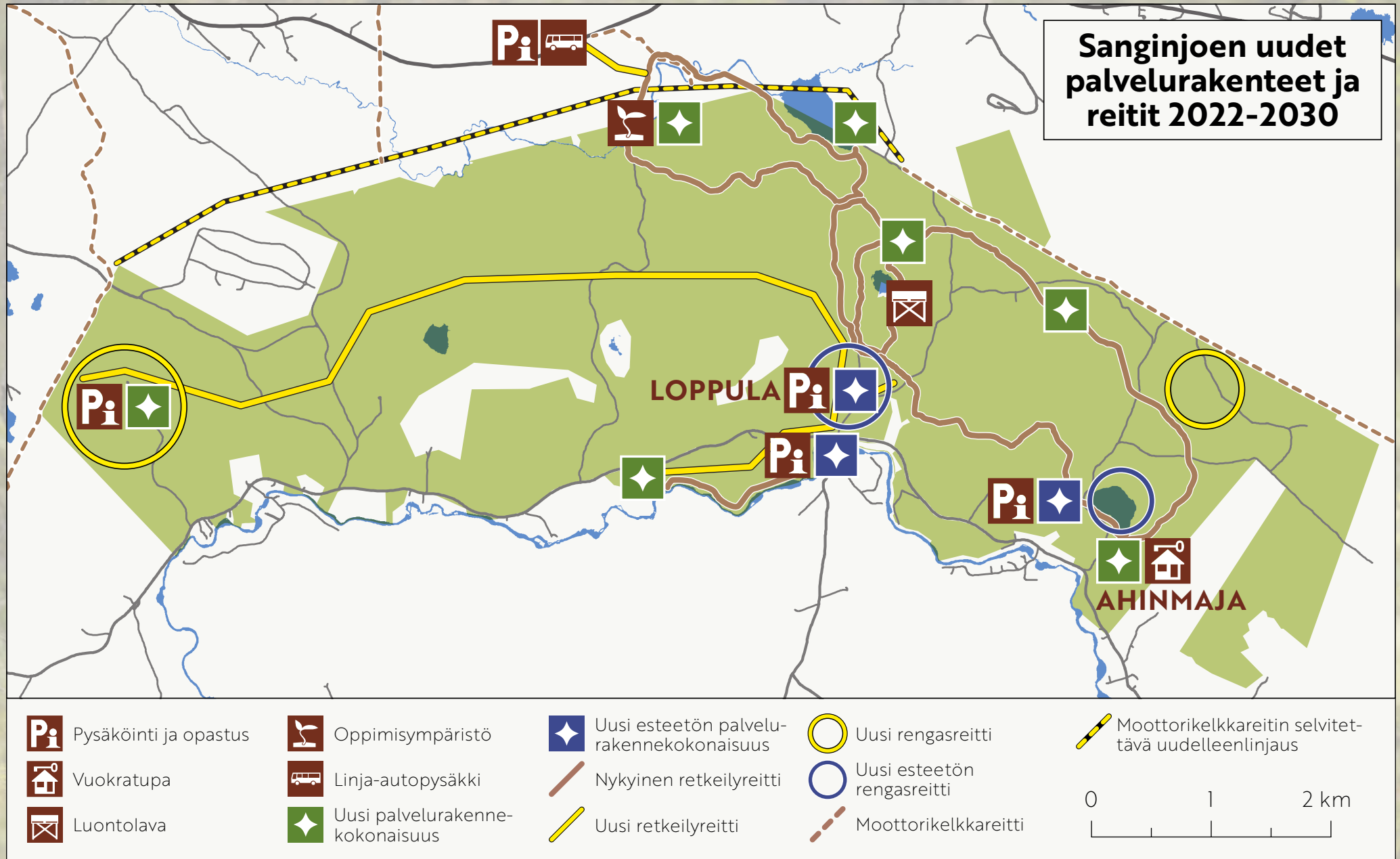
4.1 Läntisen seudun uusi taukopaikka uuden rengasreitin varrelle

4.3 Yhdysreitti Muuraiskankaalta Loppulaan

4.2 Lyhyehkö rengasreitti Läntisellä seudulla

2.5 Virkistyskäytön kehittämisen toimenpiteet ja vyöhykkeet

2.6 Toimenpiteiden rahoitustarpeet

A) Turvallinen lähiluontokohde	2022	2023	2024	2025
Alueopasteet, saapuminen ja pysäköinti (yhteissuunnittelu Oulun kaupungin kanssa)				
Opastusviitoitussuunnitelma ja toteutus (maantieopastus)	30 000	100 000		
Nuutinpalon p-alue ja linja-autopysäkki		50 000		
Palvelurakenteiden uudistaminen ja rakentaminen				
Palvelurakenteiden kokonaissuunnittelu, suunnittelukilpailu Oulun yliopiston arkkitehtiosaston opiskelijoille	15 000			
2.1 Kalimeenlampi taukopaikka			30 000	30 000
1.1 Korpilampi taukopaikka			30 000	
3.1 Kummunkorpi taukopaikka			30 000	
4.1 Muuraiskangas uusi taukopaikka				30 000
2.4 Myllykosken taukopaikka			30 000	
1.0 Nykyisten reittien kestäväointi ja pitkospuiden uusiminen	165 000	350 000		

2.6 Toimenpiteiden rahoitustarpeet

A) Turvallinen lähiluontokohde (jatkuu)	2022	2023	2024	2025
Uudet reitit, suunnittelu ja toteutus				
2.2 Yhdysreitti Ylikiimingin tieltä Kalimeenkierrokselle (Oulun kaupungin kanssa yhteissuunnittelu)	5 000	45 000		
4.2 Rengasreitti suojelualueen länsipuolelle Muuraiskankaan alueelle			20 000	100 000
4.3 Yhdysreitti Muuraiskankaalta/Kivikkokankaalta Loppulaan			20 000	100 000
3.2 Mahdollinen Takaharjun lenkki 3 km (yhdistyy Isokankaan kierrokseen)			20 000	50 000
Reittiopastus (lähtöpisteet ja maasto-opasteet)	25 000	110 000		
Vanhojen rakenteiden purkutyöt	20 000		20 000	
YHTEENSÄ	260 000	655 000	200 000	310 000
	1 425 000 €			

2.6 Toimenpiteiden rahoitustarpeet

B) Ympäristökasvatuksen ja yhdenvertaisuuden mallikohde	2022	2023	2024	2025
Kokonaissuunnittelua vaativat kohteet				
2.3 Myllykosken esteetön oppimisympäristö		70 000		
3.3 Isokankaan esteetön taukopaikka				70 000
3.4 Isokankaanjärven kierros esteetön (sis. laiturirakenteet)		20 000		200 000
1.2 Sanginjokivarren esteetön taukopaikka + pienempi taukopaikka			100 000	
1.3 Sanginjokivarren reitti esteetön (sis. laiturirakenteet)		20 000	250 000	
YHTEENSÄ		110 000	350 000	270 000
		730 000 €		

2.6 Toimenpiteiden rahoitustarpeet

C) Hyvinvointia tuottava, uudistavan luontomatkailun mahdollistava virkistysalue

	2022	2023	2024	2025
Sanginjoen elämyksellisen, moniaistillisen luontopolun käsikirjoitus ja suunnittelu	10 000	10 000		
1.4 Elämyksellisen luontopolun toteuttaminen Loppulan ympäristössä, sis. esteettömät yhdyspolut Korpilammen ja Isokankaan kierroksille		220 000		
3.5 Ahinmajan konseptin ja toiminnan kehittäminen		30 000		
1.5 Korpilammen tarkkailulava				50 000

YHTEENSÄ

10 000 260 000 50 000

320 000 €

A+B+C YHTEENSÄ: 2 475 000 €

2.6 Toimenpiteiden rahoitustarpeet

D) Suojelutyön ja ennallistamisen näyteikkuna	2022	2023	2024	2025
Kävijätutkimus		15 000		
Kestävyyden seuranta		5 000		
Hoidon ja käytön suunnitelma			50 000	
Helmi-ohjelmasta rahoitettavat työt:				
Luontotyyppien inventointi 4kk	24 000			
Laji-inventoinnit	6 000	12 000		
Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2kk	12 000			
Ennallistamissuunnittelu	12 000	12 000		
Osin Helmi-rahoitteisen työt, lisärahoitusmahdollisuudet selvittävä				
Ennallistamisen toteutus	2 000	85 000	85 000	
YHTEENSÄ	56 000	109 000	135 000	
*Soiden ennallistamista jatketaan vuosina 2026-2030, kustannusarvio täsmentyy myöhemmin	300 000 €			
	A+B+C+D YHTEENSÄ 2 775 000 €			

2.7 Brändi

2.7 Brändi

Brändipyörän sisältö

Sanginjoen luonnonsuojelualueen brändi perustuu alueelle sidosryhmien ja projektiryhmän kanssa yhdessä rakennettuun missioon, visioon ja strategiin tavoitteisiin. Brändi profiloii alueen ja määrittelee sen asemoin sen suojelu- ja virkistyskäytön alueiden verkostossa. Brändipyörä sisältää laadullisia määreitä ja kuvailevia elementtejä, jotka ohjaavat, millä tavoin strategisia toimenpiteitä toteutetaan. Brändipyörä ohjaa osaltaan alueen kehittämistoimintaa ja alueesta viestimistä, ja se auttaa myös luonnonsuojelualueella toimivia kumppanitahoja suunnittelemaan toimintaansa ja viestintäänsä.

Faktat ja symbolit

Alue on laaja, yhtenäinen, vanhojakin metsiä sisältävä alue, jonka erityislaatuisuus ja vetovoima piilee sen hienossa sijainnissa aivan Oulun kaupungin kyljessä. Sanginjoen luonnonsuojelualueen symbolit ja visuaalinen ilme liittyvät sen metsäiseen, vesistöjä ja kosteikkoja sisältävään olemukseen ja kulttuurihistoriaan. Sanginjoen rannat, kuusikot ja vanha metsänvartijan tila Loppula ovat mieleenjääviä elementtejä. Kun metsää pysähtyy aistimaan tarkemmin, voi nähdä ja kuulla vanhan metsän eläin- ja kasvilajeja, vaikkapa pohjantikan, joka itseoikeutetusti on myös luonnonsuojelualueen symboli sen tunnuksessa. Sanginjoen metsät ovat kuuluisia hyvistä marja- ja sienipaikoistaan.

Elämykset

Sanginjoen luonnonsuojelualue tarjoaa kävijöilleen turvallisia ja kotoisia luontoelämyksiä. Alueen metsät johdattavat kävijänsä syväkemaan luontoa kaikilla aisteilla. Sanginjoki on läsnä oululaisten arjessa, sillä on suuri merkitys virkistävänä lähiluontokohteena alueen asukkaille. Alueella voi harjoitella luonnossa liikkumista ja luonnossa yöpymistä, sinne voi tehdä ensimmäisen yön yli metsäretken lasten kanssa. Vesistöt ja metsä muuttuvat vuodenaikojen mukaan ja tarjoavat elämyksiä ympäri vuoden.

Tavoitemielikuva ja asiakaslupaus

Sanginjoen tavoitemielikuva ja asiakaslupaus perustuvat kävijöiden ja sidosryhmien toiveeseen kaikille oululaisille yhteisestä lähiluontokohteesta, josta voidaan yhdessä nauttia ja josta ollaan ylpeitä. Sanginjoella on helppo pistäytyä myös arjen keskellä.

2.7 Brändi

Arvot

Sanginjoella luontokokemus on yhdenvertainen oikeus. Alueella liikkuminen ja virkistäytyminen on mahdollista kaikille, ja alueen suunnittelussa ja palveluiden toteuttamisessa osallistetaan kokemusasiantuntijoita, jotta se on aidosti saavutettava. Kestävyyden eri näkökulmat ohjaavat alueen käyttöä ja viestimistä.

Palvelut

Sanginjoen luonnonsuojelualueen palvelut mahdollistavat virkistyskäytön lisäksi paikallisten yritysten luontomatkailemisen, ympäristökasvatustoiminnan vahvistumisen ja koulutusviennin tukemisen. Palveluiden kehittämisessä huomioidaan ryhmäkävijöiden tarpeet. Palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti ja laadukkaasti, ja alueen huolto on toimivaa ja säännöllistä.

Tunnelma

Luonnonläheinen ja kotoisa Sanginjoki toivottaa kävijät tervetulleeksi kaikkina vuodenaikoina. Sanginjoella luontokokemus on yhdenvertaisesti mahdollinen kaikille ja siellä on turvallista liikkua. Luonnonläheisyys ja rauhallisuus kuvaavat Sanginjoen tunnelmaa.

Kärkiaktiviteetit

Sanginjoen alueen kärkiaktiviteetteina nähdään turvalliset ja rauhalliset luontoaktiviteetit, ja luonnonsuojelualueelta löytyy hiljaisia paikkoja jotka soveltuvat luonnon tarkkailuun ja luontokuvaamiseen. Virkistäytyminen ja harrastaminen eivät aiheuta häiriötä alueen lajistolle - alueella liikutaan paljon jalkaisin ja talvella retkilatuja pitkin hiihtäen, luontoa kunnioittaen. Sanginjoella voi yöpyä teltassa tai vuokratuvassa ja kokea metsän myös öiseen aikaan.

2.8 Asiakaspalvelu ja viestintä

Sanginjoen luonnonsuojelualueen asiakasneuvonta on keskitetty Liminganlahden luontokeskukseen. Asiakasneuvontaa tehdään puhelimen, sähköpostin tai somekanavien kautta ja järjestetään myös asiakasneuvonnan maastopäiviä. Asiakasneuvonta tuottaa esitemateriaaleja kuten karttoja tai tuotekortteja.

Sanginjoen luonnonsuojelualueelle valmistui Jari Kostetin suunnittelema tunnus, jossa on pohjantikka. Pohjantikka on yksi vanhojen metsien tunnuslajeista. Värimaailma tulee metsän sammalpeitteestä ja taustalla näkyy havupuita.

Sanginjoen luonnonsuojelualueen viestintää varten on avattu luontoon.fi/sanginjoki ja facebook.com/sanginjoki sivustot sekä hyödynnetään Luontopalvelujen valtakunnallisia somekanavia. Lisäksi viestintää tehdään mediaviestinnän, vaikuttajaviestinnän ja kumppanuuksien kautta. Retkeilypalvelujen kehittämisen toimenpiteinä on uudistaa alueen lähtöpaikka- ja taukopaikkaopasteet sekä toteuttaa luonto- ja ympäristökasvatusta mm. uudenlaisen luontopolun avulla.

Viestinnän tavoitteet

- Jakaa tietoa Sanginjoen luonnonsuojelualueen luonnosta, kulttuurista, saavutettavuudesta, palveluista ja tapahtumista sekä kehittämissuunnitelman toteutettavista toimenpiteistä
- Innostaa ihmisiä lähtemään mukaan yhteiseen kehittämistyöhön, edistää yhteisen toimintakulttuurin syntymistä
- Edistää lähiluonnossa tapahtuvaa virkistäytymistä ja matkailua
- Tiivistää viestintäyhteistyötä Oulun matkailuneuvonnan ja Oulun Matkailu Oy:n kanssa
- Edistää Metsähallituksen tunnettuutta Oulun seudulla
- Päivittää viestintäsuunnitelma Sanginjoen luonnonsuojelualueelle
- Löytää uusia kumppanuuksia digitaalisen viestinnän kehittämiseksi ja hyödyntää Metsähallituksen digitaalisen asiakaspalvelun kehittämistyötä

2.9 Toteutuksen varmistaminen

Sanginjoen luonnonsuojelualueen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet muodostavat noin 2,5 miljoonan euron rahoitustarpeen. Toimenpiteet on priorisoitu eli aikataulutettu tärkeysjärjestyksen mukaan. Toimenpiteet on ajoitettu vuosille 2022-2025. Tavoitteena on että virkistyskäytön toimenpiteet valmistuvat Oulu 2026 Kulttuuripääkaupunkivuoteen mennessä.

Toimenpiteiden rahoittamiseen tarvitaan ulkopuolista rahoitusta. Hankevalmistelu tai muun ulkopuolisen rahoituksen hakeminen käynnistään heti.

Kävijämäärien ennakoidaan kasvavan merkittävästi kehittämistoimenpiteiden valmistuttua. Sen vuoksi aluesuunnittelu on käynnistettävä heti vuoden 2022 alussa. Aluesuunnitteluun sisältyy maantieopasteet, pysäköintipaikkojen ja lähtöpaikkojen sijaintien ja mitoituksien suunnittelut, tiestön ylläpito- ja kunnostamistarpeet. Kevättalvella 2022 Sanginjoentien varren asukkaalle järjestetään yhteissuunnittelutilaisuus tieasioista. Tilaisuuteen kutsutaan edustajat maanmittauslaitokselta ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta sekä Oulun kaupungilta ja Metsähallituksen Pohjanmaan-Kainuun Luontopalveluista. Kehittämissuunnitelman toteutumisesta vastaa Pohjanlahden puistoalue.

ISBN (pdf) 978-952-377-026-3
Metsähallitus, Vantaa, 2021
julkaisut.metsa.fi